Dokumenttyp	Ansvarig verksamhet	Version	Antal sidor
Plan	Säkerhets- och beredskapsavdelningen	4	7
Dokumentägare	**Fastställare**	**Giltig fr.o.m.**	**Giltig t.o.m.**
Anders Nordmark Enhetschef	Peter Bäckstrand Regiondirektör	2023-10-18	2027-10-18

Postförsändelse med misstänkt farligt ämne

Gäller för: Region Värmland

Innehållsförteckning

Syfte 2
Farliga ämnen (CBRNE) 2
Målgrupp/aktörer 2
Första åtgärderna vid misstänkt försändelse 2
Första åtgärderna: 2
Om brevet öppnats och visar sig innehålla misstänkt farligt: 2
Tidig bedömning och larmvägar 2
Sanering av kontaminerade personer 2
Polisen på platsen 3
Polisen – vakthavande befäl 3
Polisen – Nationella bombskyddet, NBS 3
Folkhälsomyndigheten 4
Handläggning av provsvar 4
Räddningstjänsten 5
Insatsåtgärder 5
Initialt riskområde/säkerhet 5
Livrädda 5
Nationella förstärkningsresurser 5
Sjukvården 5
Tjänsteman i Beredskap (Region Värmland) 5
Ambulans 6
Medicinkliniken (närmaste sjukhus) 6
Smittskyddsläkare 6
Infektionskliniken 7
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i berörd kommun 7
Hemsidor 7

Syfte

Beskriva vilka aktörer i Värmland som agerar vid en försändelse med misstänkt farligt ämne, kortfattat beskriva hur respektive aktör agerar samt beskriva hur samverkan sker.

Farliga ämnen (CBRNE)

CBRNE är den internationella förkortningen av det ämnesområde som innefattar arbete med kemiska (C), biologiska (B), radiologiska (R), nukleära (N) och explosiva (E) ämnen.

Målgrupp/aktörer

Polisen, Räddningstjänsten, Ambulansen, TiB Region Värmland och Folkhälsomyndigheten.

Andra aktörer kan bli involverade beroende på misstanke om ämnet och svar på provanalys.

Första åtgärderna vid misstänkt försändelse

Första åtgärderna:

- Kontakta polisen via SOS Alarm 112.
- Öppna inte brevet, invänta polisen

Om brevet öppnats och visar sig innehålla misstänkt farligt:

- Täck om möjligt brevet/ämnet med ett papper eller dylikt.
- Ta av kläder som kommit i kontakt med ämnet och lägg i en hög på golvet i aktuellt utrymme.
- Lämna rummet omgående och gå till närmaste toalett eller duschrum. Tvätta händer, ansikte, underarmar och andra exponerade kroppsdelar med tvål och vatten. Om möjligt duscha.
- Stanna om möjligt på toalett eller i duschrum tills polisen ger andra direktiv.
- Spärra av rummet tills besked om negativt provsvar säkrats.
- Utrym om möjligt rummen utmed vägen till toalett eller duschrum och stäng eventuellt dörrar tills negativt provsvar säkrats.
- Meddela närmaste chef eller säkerhetsansvarig så att inga fler går in i rummet.
- Meddela närmaste chef eller säkerhetsansvarig att ventilationen ska stängas av.
- Om toalett eller duschrum saknas, invänta polisen i ett annat närliggande rum (eller balkong, alternativt utomhus om vädret tillåter).
- Följ polisens instruktioner (exponerad personal bör kunna åka hem efter sanering).

Tidig bedömning och larmvägar

- Polisen (Vakthavande Befäl) gör en initial bedömning om försändelsen innebär ett hot eller inte. Om bedömning görs att det är skarpt läge (”särskild händelse”) kontaktas SOS Alarm 112 som larmar: TiB (Region Värmland), räddningstjänst, ambulans och polisens nationella ledningscentral (NLC).

Sanering av kontaminerade personer

- Om försändelsen bedöms innehålla misstänkt farligt ämne ska kontaminerade personer livräddande personsaneras på plats med tvål och tempererat vatten av räddningstjänsten. Sanering kan ske i befintligt dusch/tvätt utrymme alternativt på upprättad saneringsplats. Om kontaminerad person redan duschat med tvål och vatten behövs i regel ingen ytterligare sanering.
- Kläder och andra tillhörigheter läggs i dubbla plastsäckar som försluts och omhändertas av polisen.

- Kontaminerade personer *med symtom* transporteras till sjukvårdsinrättning och genomgår fullständig personsanering i fast saneringsenhet. Finns på Sjukhuset i Arvika, Torsby och på centralsjukhuset i Karlstad.
- Kontaminerade personer *utan symtom* kan i regel åka hem efter sanering i väntan på provsvar för det aktuella ämnet.
- Kontaminerade personer måste fullständigt personsaneras innan de tas in i sjukvårdens lokaler.

Polisen på platsen

- Polisen använder personlig skyddsutrustning – Skyddsmask och tät klädsel.
- Polisen besöker platsen och gör en bedömning enligt särskilda rutiner.
- Polisen ger instruktioner om handläggning enligt ovan.
- Polisen ansvarar för zonindelning (Het, Varm och Kall zon)
- Om allvarligt hot (något mellanläge finns inte):
  - Gå inte in i rummet.
  - Se till att rummet är avspärrat.
  - Stäng om möjligt av ventilation om inte detta är gjort.
  - Lista exponerade personer. Listan ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter.
  - Polisen ansvarar för omhändertagandet av förslutna plastsäckar med de exponerades kläder. Vid behov kontaktas kommunen för hjälp med eventuellt klädbyte (se även nedan under räddningstjänst).

Polisen – vakthavande befäl

Vakthavande befäl bedömer om händelsen är att betrakta som en särskild händelse eller ej.
Om så är fallet, se nedan.

- Beordra polispatrull till platsen.
- Kontakta tjänsteman i beredskap (TiB) i Region Värmland via SOS Alarm 112.
- Kontakta polisens regionala CBRNE-sakkunnig för preliminär bedömning när sådan finns i tjänst.
- Samverkan med räddningstjänst för livräddande personsanering av exponerade personer och insatspersonal.
- Kontakta nationella bombskyddet och nationell förstärkningsresurs indikering (avancerad indikering, AI) för omhändertagande av brevet, samt TiB, MSB.
- AI nås via SOS Alarm 112 för vidarekoppling till insatsledningen på respektive räddningstjänst.
- Polis ansvarar för eventuell transport av prov till laboratorium, se nedan under Polisen – Nationella bombskyddet, NBS.
- Om prov skickas för analys av B-ämne ska smittskyddsläkare informeras. Kontaktas genom TiB Region Värmland.
- Begär kriminaltekniker till platsen.

Polisen – Nationella bombskyddet, NBS

- Utför provtagning i den heta zonen.
- Fotodokumentera och protokollerar egen insats samt vidtagna åtgärder.
- Analyserar de prover som tas och meddelar resultaten till polisiär chef eller beslutsfattare.
- Om polisen bedömer att utökad analys för kemiska (C) (inklusive toxinanalys) och radionukleära ämnen (RN) bör utföras, kontaktas också Nationellt forensiskt centrum (NFC) (tidigare Statens kriminaltekniska laboratorium, SKL) och/eller Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). (NFC har TIB på icke kontorstid.)
  På uppdrag av polisiär beslutsfattare tar polisen kontakt med TiB på Folkhälsomyndigheten om det vid insatsen framkommit information som gäller gränsöverskridande hot. Om det gäller analys av misstänkt B-ämne så som antrax tas kontakt med Klinisk mikrobiolog i beredskap

(KMiB) på Folkhälsomyndigheten. Vilka B-analyser som ska utföras beslutas av polis efter samråd med KMiB eller FOI.
- Avancerad indikeringsenhet (AI) gör eventuellt direktanalys av prover enligt särskilt PM.
- Ansvarar för att misstänkt biologiskt farligt B-ämne (till exempel antrax) säkras i avsedd transportbehållare.
- Polisen ansvarar sedan för vidare transport av prov till Folkhälsomyndigheten och eventuellt ytterligare laboratorium.
- Samverkan med polischef på plats avseende polisiär dokumentation, ärendenummer och dokumentation av polisens/AI:s analys (avseende exempelvis frånvaro av explosivämnen och radiologisk analys) ska bifogas provet.

Om materialet ska skickas till Folkhälsomyndigheten så ansvarar NBS för dokumentation att det omhändertagna materialet har bedömts vara ofarligt för kemiska, radionukleära samt explosiva ämnen.

Folkhälsomyndigheten

- Folkhälsomyndighetens TiB är kontaktperson vid extern kommunikation som gäller information avseende gränsöverskridande hot inom ramen för internationella hälsoreglementet (IHR) och finns tillgänglig dygnet runt på 010-205 24 00, tonval 1.
- Folkhälsomyndigheten har 24 timmars beredskap (2 timmars inställelsetid) för beredskaps-diagnostik (B-ämnen).
- Folkhälsomyndighetens KMiB (Klinisk mikrobiolog i beredskap) är kontaktperson vid extern kommunikation gällande beredskapsdiagnostik och finns tillgänglig dygnet runt på 010-205 24 00, tonval 2.
- Provet behöver bedömas och eller testas negativ för CRNE av polisen/AI (=avancerad indikering) innan det skickas till Folkhälsomyndigheten.
- Inom 12 timmar kan ett PCR-baserat preliminärt svar ges samt odlingsbaserat slutsvar inom 24 timmar efter provet anlänt Folkhälsomyndigheten.
- Eventuellt ytterligare B-analyser beställs via polisen, efter samråd med KMiB och FOI
- Provet utsvaras enligt följande rutiner:
  - *Negativt prov:* Telefonsvar till vakthavande befäl på RLC och smittskyddsläkaren. Skriftligt svar skickas till RLC.
  - *Positivt prov:* Folkhälsomyndighetens KMiB ger telefonsvar till inremitterande vakt-havande befäl på RLC, smittskyddsläkare samt till Folkhälsomyndighetens TiB. TiB vid Folkhälsomyndigheten informerar vidare övriga nationella och internationella aktörer.

Handläggning av provsvar

- *Information vid provresultat av **kemisk analys**.*
  - Information vid **positivt provresultat** från kemisk/radionukleär analys samråder vakthavande befäl, räddningstjänsten, TiB Region Värmland och medicinbakjour om fortsatt handläggning.
  - Information vid **negativt provresultat** från kemisk/radionukleär analys: Vakthavande polisbefäl meddelar räddningstjänst, TiB Region Värmland, berörd verksamhetschef drabbad verksamhet eller motsvarande, exponerade personer och eventuellt andra aktörer.
- *Information vid provresultat av **biologisk analys.***
  Folkhälsomyndigheten och/eller FOI informerar vakthavande befäl och smittskyddsläkaren om resultatet av den biologiska analysen.

  - Information vid **positivt provresultat** av biologisk analys: Smittskyddsläkaren informerar Region Värmlands TiB och infektionsbakjour. Vakthavande befäl informerar räddningstjänst. Dessa aktörer samråder om fortsatt handläggning.
  - Information vid **negativt provresultat** av biologisk analys: Vakthavande polisbefäl meddelar räddningstjänst, berörd verksamhetschef drabbad verksamhet eller motsvarande, exponerade personer och eventuellt andra aktörer. Smittskyddsläkaren meddelar

infektionsbakjour och TiB Region Värmland som kontaktar prehospital sjukvårdsledare och ambulanschef i beredskap (ACIB).

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten kan förväntas agera i enlighet med MSB:s vägledning "Först på plats vid händelser med farliga ämnen CBRNE: åtgärdskalender" vilket är enligt nedan:

Insatsåtgärder

Polisen agerar enligt egna instruktioner med egen personlig skyddsutrustning. Räddningstjänsten stödjer bedömning av ämnets farlighet och använder personlig skyddsutrustning i form av branddräkt med tryckluftsapparat och nitrilhandskar innanför brandhandskar om möjligt kompletterat med heltäckande engångsdräkt. Räddningstjänst tar med befintlig indikeringsutrustning för personligt skydd och eventuellt fastställande av ämnets farliga egenskaper.

Initialt riskområde/säkerhet

Om inga indikationer finns för att försändelsen innehåller explosiva ämnen, använd 10 meter för het zon eller rummet där försändelsen finns. Om försändelsen misstänks innehålla explosiva ämnen, använd initialt riskområde 200 meter och se sidan 65 för åtgärder vid insats mot explosivämnen. Använd ingen sambandsmateriel inom het zon. Rör inte försändelsen och skapa inga vibrationer. Bedöm storlek och vikt på försändelsen.

Livrädda

- Personer som har varit i direkt kontakt med, eller vistats inom 10 meter från försändelsen ska registreras. Vid misstanke om kontaminering ska dessa personer saneras enligt rutiner för kemikalier och B-smitta. Sanering kan ske i befintligt dusch/tvätt utrymme alternativt på upprättad saneringsplats.
- Personer med symptom transporteras till sjukhus/vårdinrättning för fullständig personsanering och medicinsk behandling.
- Spärra av byggnaden/platsen.
- Stäng dörrar och fönster till byggnaden.
- Stäng av ventilationen.
- Filma och fotografera om möjligt under och efter insatsen. OBS! Förutsätter att man med explosimeter säkerställt att det inte finns explosiv atmosfär.

Nationella förstärkningsresurser

Räddningstjänsten kan tillkalla nationella förstärkningsresurser för hantering av kemikalier och/eller avancerad indikering via MSB. Dessa nationella förstärkningsresurser har en framkörningstid som sannolikt varierar mellan 1–4 timmar och kan inte förväntas vara på plats omgående.

Sjukvården

Sjukvården ansvarar för medicinsk behandling av exponerade personer samt fullständig personsanering efter att räddningstjänsten genomfört livräddande personsanering. Se avsnitt **Sanering** på s. 2–3 för förtydligande.

Tjänsteman i Beredskap (Region Värmland)

- TiB etablerar kontakt med prehospital sjukvårdsledare.
- Beslut om sanering – se avsnitt **Sanering** *s. 2–3.*
- TiB informerar medicinbakjour (närmaste sjukhus), smittskyddsläkaren och ambulanschef i beredskap (ACIB).
- TiB förmedlar stöd i beslut om medicinsk behandling. Följande möjlighet till stöd finns:

- Giftinformationscentralen besitter stor kunskap om behandling vid händelse med kemiska ämnen och de har även en bakjour i beredskap om beslutsstöd behövs vid ovanliga eller svåra förgiftningssymptom.
- Via TiB Socialstyrelsen kan man få kontakt med C-MEG (medicinsk expertgrupp för C-händelse). TiB Region Värmland hjälper till att förmedla kontakt till medicinbakjour.
- Via TiB Socialstyrelsen kan man få kontakt med RN-MEG (medicinsk expertgrupp för RN händelse) för stöd. TiB Region Värmland hjälper till att förmedla kontakt till medicinbakjour.

- TiB informerar akutmottagningarna för att förbereda för fullständig personsanering. Fasta saneringsenheter finns på Centralsjukhuset i Karlstad, Sjukhuset i Arvika och Torsby.
- TiB samverkar med RLC, prehospital sjukvårdsledare, medicinbakjour och smittskyddsläkare.
- Vid provresultat från kemisk/biologisk/radionukleär analys se ”Handläggning provsvar”.
- TiB Inhämtar listor över exponerade drabbade från polisen vid positiva provsvar.

Ambulans

- Ambulanschef i beredskap informeras av ambulansdirigent på SOS Alarm, Region Värmlands TiB eller egen ambulanspersonal.
- Gemensam talgrupp via Rakel. Sjukvårdsledning enligt PS-konceptet.
- Säker färdväg/brytpunkt.
- Vindruterapport/verifieringsrapport.
- Skapa samband/ledningsfunktion ihop med övriga aktörer.
- Inhämta lista över exponerade från Polisen.
- Etablera tidig kontakt med TiB.
- TiB förmedlar kontakt med ämnesspecifikt stöd för hjälp med specifik behandling, TiB kontaktar även ambulanschef i beredskap och akutmottagning enligt checklista.
- Gör alltid livräddande sanering (avklädning, eventuell avspolning) innan den, går/tas till uppsamlingsplatsen.
- Avgör skyddsnivå efter samtal med TiB och i samråd med Räddningsledaren. Särskild skyddsnivå för ambulanspersonal är oftast ej nödvändig om livräddande sanering gjorts på plats. Om kontakt med patient före livräddande sanering gjorts – använd skyddsmask 90 inklusive skyddsdräkt.
- Larma mottagande akutmottagning, stanna utanför och gå in via saneringsingången för fullständig personsanering.

Medicinkliniken (närmaste sjukhus)

- Medicinbakjour på närmaste sjukhus informeras av Region Värmlands TiB.
- Exponerade personer ska ha genomgått fullständig personsanering enligt gängse rutin innan fortsatt vårdomhändertagande inom sjukhuset.
- Sannolikt kommer inte ämnet vara känt när patient/-erna anländer till sjukhuset
- För stöd i beslut om medicinsk behandling finns:
  - Giftinformationscentralen besitter stor kunskap om behandling vid händelse med kemiska ämnen och de har även en bakjour i beredskap om beslutsstöd behövs vid ovanliga eller svåra förgiftningssymptom.
  - Via TiB Socialstyrelsen kan man få kontakt med C-MEG (medicinsk expertgrupp för C-händelse). TiB Region Värmland hjälper till att förmedla kontakt.
  - Via TiB Socialstyrelsen kan man få kontakt med RN-MEG (medicinsk expertgrupp för RN händelse) för stöd. TiB Region Värmland hjälper till att förmedla kontakt.

Smittskyddsläkare

- Smittskyddsläkare informeras av TiB Region Värmland vid försändelse med misstänkt farligt ämne. Smittskyddsläkare informeras även av Polis när prov skickas för analys av B-ämne.
- Vid särskild händelse med B-ämne ingå i regional särskild sjukvårdsledning.

- Etablera alltid kontakt med Folkhälsomyndighetens TiB och informerar om försändelse med misstänkt farligt ämne telefon 010-205 24 00 anknytning 1. Ber om återkoppling när eventuellt prov anlänt till FoHM för analys samt när provresultat föreligger.
- Etablera kontakt med bakjouren på infektionskliniken, Centralsjukhuset Karlstad (CSK) om positivt provsvar eller vid mycket stark misstanke.
- Om positivt provsvar:
  - Se avsnitt ”Handläggning provsvar”
  - Rekvirera listor över exponerade personer genom TiB Region Värmland.
  - Antibiotikaprofylax bör startas inom 24 timmar från exponering (effektueras via infektionsbakjouren).
  - Lista över exponerade personer vidarebefordras till bakjouren vid infektionskliniken.

Infektionskliniken

- Vid stark misstanke om, eller vid positivt B-ämne kontaktas infektionsbakjouren av smittskyddsläkare. Huvudansvar för omhändertagande av exponerade av B-ämne ligger på infektionskliniken.
- Profylax kan bli aktuellt att påbörja på annan klinik än infektionskliniken baserat på geografisk närhet samt ålder på den exponerade. Infektionsbakjouren ansvar då för att ta kontakt med respektive verksamhets bakjour för omhändertagande av exponerade.
- Antibiotika-profylax mot antrax bör ges inom 24 timmar efter exposition. Rekommenderad profylax till vuxna är för närvarande ciprofloxacin 500 mg x 2 i 60 dagar (alternativt doxycyklin 100 mg x 2 eller amoxicillin 500 mg x 3 om stammen är känslig). Uppföljning sker på infektionskliniken.
- Exponerade personer med symtom som är i behov av medicinsk bedömning på infektionskliniken ska ha genomgått fullständig personsanering i fast saneringsenhet som finns på Sjukhuset i Arvika, Torsby och på Centralsjukhuset i Karlstad.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i berörd kommun

- Kan – om positivt prov – besluta om sanering av lokaler, om detta inte görs på frivillig väg.
- Kontaktas via kommunens TiB eller motsvarande.

Hemsidor

https://giftinformation.se/lakare/
https://rib.msb.se/
www.folkhalsomyndigheten.se
www.socialstyrelsen.se
www.smittskyddstockholm.se
www.smittskyddvarmland.se
www.krisinformation.se
www.who.int/csr
www.cdc.gov
www.gov.uk/government/organisations/public-health-england

Dokumentet är framtaget i samverkan med
Polisen
Räddningstjänsten Karlstadregionen
Ambulansen Region Värmland
Beredskapssamordnare Region Värmland
Medicinkliniken CSK
Smittskydd Värmland
Dokumentet är utarbetat av: Anders Nordmark